

Διδάγματα Προγραμματικής Περιόδου 2014-2020

Τα διδάγματα που προέκυψαν από την υλοποίηση του Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Ηπείρου 2014-2020, επιδρούν στη διαμόρφωση των βασικών δράσεων του Προγράμματος «Ήπειρος 2021-2027».

Στην συνέχεια παρατίθεται ορισμένα οριζόντια θέματα που επηρέασαν την ενεργοποίηση του Προγράμματος 2014-2020 και ακολούθως παρουσιάζονται επιμέρους ζητήματα ανά τομέα.

Οριζόντια θέματα

- Παράλληλη υλοποίηση δύο Προγραμματικών Περιόδων. Το γεγονός ότι κατά την ΠΠ 21-27 (για ένα χρονικό διάστημα) θα υλοποιούνται παράλληλα και τα Προγράμματα της ΠΠ14-2020, θα δυσχεράνει την ενεργοποίηση των Προγραμμάτων 21-27, καθώς θα πρέπει να διασφαλιστεί το ομαλό και αποτελεσματικό «κλείσιμο» αυτών της ΠΠ14-20. Η εν λόγω παράμετρος αναμένεται να έχει επιπτώσεις στην επίτευξη του οροσήμου (2024) για τα νέα Προγράμματα (στη συγκεκριμένη περίπτωση για αυτό της Ηπείρου 21-27). Για τον λόγο αυτό η ΕΥΔ έχει προχωρήσει στην υπερδέσμευση του ΕΠ Ήπειρος 2014-2020 με πράξεις που είναι δυνητικά επιλέξιμες στην νέα ΠΠ. Επομένως παρότι το ΕΠ δεν έχει ακόμη υποβληθεί έχει ξεκινήσει η υλοποίηση συγκεκριμένων δράσεων οι οποίες θα είναι οι πρώτες που θα ενταχθούν στο ΕΠ της νέας ΠΠ, ώστε να είναι δυνατή η επίτευξη κάποιων ορόσημων το 2024.
- Από την έγκριση των Προγραμμάτων 2014-2020 έως και την έγκριση του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), αλλά και την σταδιακή ενεργοποίηση του ΟΠΣ, μεσολάβησε ένα διάστημα άνω των 6 μηνών, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα να καθυστερήσει η ενεργοποίηση παρεμβάσεων στο πλαίσιο της ΠΠ 2014-2020. Πλέον, όπως περιγράφεται και στο Κεφ 9 του ΕΣΠΑ η Ελλάδα διαθέτει ένα αξιόπιστο σύστημα διαχείρισης και ελέγχου. Θα διατηρήσει τις σημαντικές αλλαγές που εισήγαγε στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, επιδιώκοντας όμως την περαιτέρω ουσιαστική βελτίωση του συστήματος διαχείρισης και εφαρμογής των συγχρηματοδοτούμενων δράσεων. Οι βελτιώσεις, βασισμένες στα διδάγματα και της τρέχουσας περιόδου, θα εστιάσουν κυρίως στην ενδυνάμωση των μηχανισμών παραγωγής και ωρίμανσης έργων και δράσεων, στην ενίσχυση του, επιτελικού συντονισμού του συστήματος ΕΣΠΑ και στην απλούστευση των διαδικασιών εφαρμογής. Συνακόλουθα για την έγκαιρη ενεργοποίηση των Προγραμμάτων της ΠΠ21-27 θα πρέπει σε σύντομο χρονικό διάστημα από την έγκρισή τους να τεθεί σε ισχύ το ΣΔΕ της νέας περιόδου. Ομοίως σημαντική παράμετρο αποτελεί και η δυνατότητα άμεσης αξιοποίησης του ΟΠΣ αλλά και ΠΣΚΕ για την ΠΠ21-27. Το υφιστάμενο Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου (ΣΔΕ), επικαιροποιείται συνεχώς υπό το φως αναγκών ή προβλημάτων στην υλοποίηση και ιδίως ευρημάτων ελέγχων. Το ΣΔΕ, επανεξετάζεται και στο πλαίσιο μελέτης που ολοκληρώθηκε και μέσω δομημένης διαβούλευσης με ΔΑ, ΕΔ και αντιπροσωπευτικό δείγμα δικαιούχων, με στόχο την απλοποίησή του και την απαλοιφή πιθανού gold plating. Συνεχής προσαρμογή του προβλέπεται μέσω του δικτύου του ΣΔΕ. Ζητήματα που ανακύπτουν από το ελεγκτικό έργο της ΕΔΕΛ αξιολογούνται σε ετήσια βάση από την ΕΥΘΥ, την ΕΔΕΛ και τη Λογιστική Αρχή. Η απλοποίηση που αποτελεί προτεραιότητα θα στηριχθεί στην εισαγωγή επιλογών απλοποιημένου κόστους, την πλήρη ηλεκτρονική διαχείριση μέσω ΟΠΣ, τη διασύνδεση με άλλα πληροφοριακά συστήματα του Δημοσίου και στην επέκταση της διεπαφής του για τη μείωση των εγγράφων που διαβιβάζονται από τους δικαιούχους. Σημεία που χρήζουν βελτίωσης αφορούν ενδεικτικά, στους ελέγχους

συμβάσεων από τις ΔΑ, στις τιθέμενες προθεσμίες σε ΔΑ και δικαιούχους, στην τήρηση προτύπων (ΕΑΑΔΗΣΥ), στις ΥΓΟΣ, στις διαδικασίες αξιολόγησης ένταξης έργων με ανάγκη στροφής περισσότερο στην άμεση αξιολόγηση και στην εξειδίκευση των προγραμμάτων. Η διαδικασία της εξειδίκευσης πρόκειται να ελαφρύνει σημαντικά. Το ΟΠΣ αναβαθμίζεται ενώ δρομολογείται η ανάπτυξη ενός νέου ΠΣΚΕ, μέσω διεθνούς διαγωνισμού, που θα είναι πλήρως παραμετροποιήσιμο και φιλικό προς τον χρήστη.

- Για την ενεργοποίηση παρεμβάσεων στο σύνολο σχεδόν των τομέων πολιτικής της Περιφέρειας την ΠΠ 2014-2020, έπρεπε να εκπληρωθεί μια σειρά από αιρεσιμότητες και αυτοδεσμεύσεις είτε σε εθνικό, είτε σε περιφερειακό επίπεδο (όπως η Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης, η Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική, η Εθνική Στρατηγική για την Προσαρμογή στην Κλιματική Αλλαγή, η τροποποίηση του Περιφερειακού Σχεδίου Διαχείρισης Αποβλήτων, η Εθνική Στρατηγική για την Υγεία κλπ.). Οι ανωτέρω υποχρεώσεις εκπληρώνονταν σταδιακά με αποτέλεσμα να υπάρχει καθυστέρηση στην ενεργοποίηση σχετικών με παρεμβάσεων. Κατά την ΠΠ21-27 δεν αναμένεται να δημιουργηθεί σχετικό πρόβλημα, καθώς ως επί το πλείστον οι στρατηγικές που αποτελούν αναγκαίους όρους αναμένεται να έχουν ολοκληρωθεί πριν την έγκριση των Προγραμμάτων. Η πρόοδος αυτών αποτυπώνεται στον Πίνακα 12 του ΕΠ.
- Η αλλαγή του νόμου για τις δημόσιες συμβάσεις (Ν.4412/2016), ο χρόνος που μεσολάβησε μέχρι την έκδοση των απαραίτητων εγκυκλίων, οδηγιών κλπ., καθώς και η υποχρεωτική εφαρμογή του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (ΕΣΗΔΗΣ), επέφερε σοβαρές καθυστερήσεις στη δημοπράτηση και συμβασιοποίηση των έργων (επηρεάσε κυρίως τα κατασκευαστικά έργα). Με το Νόμο 4782/2021 επικαιροποιήθηκε το θεσμικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων, ενώ σε ότι αφορά το ΕΣΗΔΗΣ, οι εμπλεκόμενοι φορείς έχουν αποκτήσει πλέον εμπειρία, οπότε δεν αναμένεται να υπάρξουν σημαντικές καθυστερήσεις στην δημοπράτηση των έργων των Προγραμμάτων της ΠΠ21-27. Επίσης, σε συνεργασία με τις Εθνικές Αρχές, οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων θα υποστηριχθούν από δράσεις όπως η εκπαίδευση δημοσίων φορέων δικαιούχων του ΕΣΠΑ και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για την καλύτερη αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και την περαιτέρω προώθηση της καινοτομίας σε δημόσιες συμβάσεις.
- Οι δυσκολίες / αδυναμίες των Δικαιούχων είτε λόγω υποστελέχωσης/ έλλειψης εξειδικευμένου προσωπικού, είτε σε επιμέρους θέματα όπως η εφαρμογή του νέου θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, η υλοποίηση δράσεων ως ΥΓΟΣ κλπ., επέφεραν καθυστερήσεις είτε σε επίπεδο ενεργοποίησης παρεμβάσεων, είτε σε επίπεδο υλοποίησης. Για την υποστήριξη Δικαιούχων η Δ.Α. της Περιφέρειας έλαβε μια σειρά μέτρων όπως πραγματοποίηση ενημερωτικών συναντήσεων για την ενεργοποίηση δράσεων του ΕΠ, εκπαίδευση σε θέματα σχετικά με τις διαδικασίες του ΕΣΠΑ 2014-2020, έκδοση οδηγιών για τα μέτρα πληροφόρησης και επικοινωνίας, εξειδικευμένη υποστήριξη σε επιμέρους θέματα με κλπ.. Επίσης, υπήρξε ενεργοποίηση και της ΜΟΔ για την συμβουλευτική και τεχνική υποστήριξη δικαιούχων. Στην ΠΠ21-27, όπως περιγράφεται και στο Κεφ 9 του ΕΣΠΑ προτεραιότητα αποτελεί η αντιμετώπιση ανεπαρειών στους δικαιούχους, που θα υποστηρίζονται μέσω οριζόντιων δράσεων και στοχευμένων ενεργειών για ειδικές ομάδες δήμων ή μεγάλων δικαιούχων σε συγκεκριμένους τομείς. Οι Φορείς υλοποίησης δράσεων του ΕΠ θα υποστηριχθούν μέσω της ΤΒ του ΕΠ ενώ στο πλαίσιο του Προγράμματος «Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων» πρόκειται να δημιουργηθεί, ως διακριτός άξονας με πρόσθετους πόρους, υποπρόγραμμα για την ενδυνάμωση της διοικητικής

ικανότητας των φορέων υλοποίησης (capacity building) σε τομείς που έχουν παρατηρηθεί ελλείψεις καθώς και σε νέους τομείς που παρουσιάζουν δυνατότητες ανάπτυξης και οι οποίοι θα προσδιοριστούν σε συνεργασία με την Επιτροπή. Οι διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων θα υποστηριχθούν από δράσεις όπως η εκπαίδευση δημοσίων φορέων δικαιούχων του ΕΣΠΑ και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, για την καλύτερη αντιμετώπιση των νέων προκλήσεων της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης και την περαιτέρω προώθηση της καινοτομίας σε δημόσιες συμβάσεις. Η ΜΟΔ θα έχει σημαντικό ρόλο για ορισμένες από αυτές τις δράσεις και μέσω της νεοσύστατης Τεχνικής Υπηρεσίας της.

Επιμέρους θέματα

Επιπρόσθετα, ανά θεματικό τομέα που συνδέεται με την περίοδο 21-27 προέκυψαν τα εξής:

- Έρευνα – Καινοτομία:

- ο Υπήρξαν καθυστερήσεις στην ενεργοποίηση σχετικών δράσεων, λόγω της διαδικασίας της «επιχειρηματικής ανακάλυψης» που έπρεπε να ακολουθήσει μετά την έγκριση της Περιφερειακής Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (2015) και η ύπαρξη Εθνικής Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης (ΕΣΕΕ) επηρέασε την εφαρμογή της Περιφερειακής Στρατηγικής καθώς η ΕΣΕΕ δεν αφορούσε αποκλειστικά επενδύσεις εθνικής εμβέλειας αλλά και επενδύσεις τοπικής σημασίας.

Πλέον την ΠΠ21-27 θα υπάρχει μια Στρατηγική σε Εθνικό Επίπεδο με περιφερειακή διάσταση. Η εν λόγω παράμετρος αναμένεται να συμβάλλει θετικά στην αποφυγή επικαλύψεων σε ότι αφορά την ενεργοποίηση σχετικών δράσεων. Επίσης, η Περιφέρεια είναι σε στάδιο εξειδίκευσης της περιφερειακής διάστασης της ΕΣΕΕ. Για τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων της Στρατηγικής θα εφαρμοστεί συστηματικά και στα δύο επίπεδα η Διαδικασία Επιχειρηματικής Ανακάλυψης. Σε εθνικό επίπεδο η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης θα έχει ως στόχο την ανάδειξη και εξειδίκευση των προτεραιοτήτων της ΕΣΕΕ, οι οποίες θα χρηματοδοτηθούν από το Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα». Σε περιφερειακό επίπεδο η διαδικασία επιχειρηματικής ανακάλυψης θα έχει ως στόχο την εξειδίκευση της περιφερειακής διάστασης της ΕΣΕΕ, τον εκσυγχρονισμό του παραγωγικού ιστού της περιφέρειας αλλά και την τροφοδότηση της διαδικασίας επιχειρηματικής ανακάλυψης που πραγματοποιείται σε εθνικό επίπεδο με νέες καινοτόμες ιδέες καθώς και την ανάπτυξη συνεργειών μεταξύ εθνικού και περιφερειακού επιπέδου.

- ο Αξίζει ωστόσο να σημειωθεί ότι η διαδικασία της Έξυπνης Εξειδίκευσης που ξεκίνησε την ΠΠ2014-2020, διαμόρφωσε μια ολοκληρωμένη και τοπικά προσανατολισμένη – ατζέντα οικονομικού μετασχηματισμού (την Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης), κινητοποίησε το τοπικό παραγωγικό και επιστημονικό δυναμικό ως προς την παραγωγή καινοτόμων προϊόντων/ υπηρεσιών και συνέβαλλε στην ανάπτυξη κουλτούρας συνεργασίας μεταξύ ΜΜΕ και ερευνητικών φορέων. Επίσης, στα θετικά σημεία περιλαμβάνεται και η λειτουργία του Περιφερειακού Συμβουλίου Έρευνας και Καινοτομίας, το οποίο έθεσε κατευθύνσεις και στόχους για την ανάπτυξη της έρευνας και της καινοτομίας στην Περιφέρεια και δρομολόγησε τη δημιουργία νέων ερευνητικών κέντρων (τα οποία προβλέπεται να χρηματοδοτηθούν την ΠΠ21-27). Για την ΠΠ 2021-2027, η ΕΣΕΕ με την περιφερειακή της διάσταση, αναμένεται να αποτελέσει αναπτυξιακό εργαλείο της Περιφέρειας. Για την αποφυγή

καθυστερήσεων η Περιφέρεια υπό την καθοδήγηση του ΠΣΕΚ προχωράει στην επικαιροποίηση της Στρατηγικής Έξυπνης Εξειδίκευσης με σκοπό να συνδράμει στην εξειδίκευση της περιφερειακής διάστασης της ΕΣΕΕ. Επιπρόσθετα η Περιφέρεια πλέον έχει την εμπειρία ώστε να εφαρμόσει άμεσα την διαδικασία της επιχειρηματικής ανακάλυψης, διαδικασία που ήταν πρωτόγνωρη στην έναρξη του ΕΣΠΑ 2014-2020.

- ΤΠΕ:

- Η ενεργοποίηση σχετικών δράσεων επηρεάστηκε από την καθυστέρηση που υπήρξε στην εκπλήρωση της αιρεσιμότητας Τ02.1 «Ψηφιακή ανάπτυξη». Επίσης, περαιτέρω καθυστέρηση υπήρξε στη διαδικασία σύμφωνης γνώμης της ΓΓ Ψηφιακής Πολιτικής πριν την έκδοση πρόσκλησης. Μετά την οργάνωση της ΓΓ το πρόβλημα έχει πλέον ξεπεραστεί και δεν αναμένεται να δημιουργηθούν καθυστερήσεις στην υλοποίηση των σχετικών δράσεων.
- Από την ενεργοποίηση σχετικών δράσεων την ΠΠ14-20 μεγάλο ενδιαφέρον υπήρξε για δράσεις ηλεκτρονικού εμπορίου, παράμετρος που ελήφθη υπόψη και κατά τον σχεδιασμό του Προγράμματος της ΠΠ21-27.

- Επιχειρηματικότητα:

- Για την προκήρυξη δράσεων κρατικών ενισχύσεων έπρεπε να επιλυθούν μια σειρά τεχνικών/ διαχειριστικών θεμάτων όπως η μη ύπαρξη πρότυπων προσκλήσεων/ τυποποιημένων εντύπων, τα προβλήματα στη λειτουργία του Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΠΣΚΕ), η επιλογή Ενδιάμεσων Φορέων Διαχείρισης δράσεων κρατικών ενισχύσεων κλπ. Αποτέλεσμα ήταν η καθυστέρηση στην προκήρυξη σχετικών δράσεων. Στην ΠΠ 21-27 δεν αναμένονται αντίστοιχες καθυστερήσεις καθώς από το 2018 με το 8217/ΕΥΚΕ100/23-1-2018 έγγραφο με θέμα «Εναλλακτική λειτουργία ΠΣΚΕ και προσαρμογή των διαδικασιών, ρόων εργασίας και ρόλων στην λειτουργία αυτή όσον αφορά στη διαχείριση δράσεων κρατικών ενισχύσεων κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020» η ΕΥΚΕ προχώρησε στην παραμετροποίηση της εναλλακτικής λειτουργίας του ΠΣΚΕ καθώς και στην σύνταξη πρότυπων προσκλήσεων δράσεων επιχειρηματικότητας και RIS. Επιπρόσθετα, σε ότι αφορά τις κρατικές ενισχύσεις σημειώνεται ότι τα θέματα με τον Ε.Φ. ΕΦΕΠΑΕ που οδήγησαν σε καθυστερήσεις κατά την ΠΠ 14-20, έχουν επιλυθεί και δεν αναμένονται περαιτέρω προβλήματα. Επίσης, το ΠΣΚΕ στο πλαίσιο της αναβάθμισής του, αναμένεται να αντιμετωπίσει συντονισμένα τις ανάγκες των προγραμμάτων για την ΠΠ 2021-2027.

- Κοινωνική Ένταξη:

- Διαμορφώθηκε ένα διευρυμένο δίκτυο κοινωνικών δομών για την αντιμετώπιση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού (όπως Κέντρα Κοινότητας, δομές σίτισης – στέγασης, Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας Ηλικιωμένων -ΚΗΦΗ, Ξενώνες Φιλοξενίας Γυναικών Θυμάτων Βίας, Στέγες υποστηριζόμενης διαβίωσης -ΣΥΔ, Κέντρα Δημέρευσης Ημερήσιας Φροντίδας - ΚΔΗΦ, κλπ.). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι την ΠΠ14-20 λειτούργησαν:
  - 10 Κέντρα Κοινότητας, σε αντίστοιχο αριθμό Δήμων και μέσω αυτών εξυπηρετήθηκαν περί τα 21χιλ. άτομα (έως και το 2020). Κατά την ΠΠ21-27 προβλέπεται η διεύρυνση του υπάρχοντος δικτύου - είτε μέσω της ίδρυσης σχετικής δομής ή παραρτήματος ή/ και κινητής μονάδας - για την καλύτερη εξυπηρέτηση των ωφελούμενων σε Δήμους που δεν διαθέτουν αντίστοιχη δομή, καθώς και την

εξυπηρέτηση αυτών που κατοικούν σε απομακρυσμένες περιοχές.

- 11 Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών (κοινωνικά παντοπωλεία, κοινωνικά φαρμακεία, παροχή συσσιτίου) σε αντίστοιχο αριθμό Δήμων και μέσω αυτών εξυπηρετήθηκαν περίπου 7,45χιλ. άτομα (έως το 2021).
- 9 ΚΗΦΗ, 2 ΚΔΗΦ, 5 ΣΥΔ μέσω των οποίων υποστηρίχθηκαν 471 άτομα (έως το 2021).
- 4 Δομές υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας (Συμβουλευτικά Κέντρα, Ξενώνες Φιλοξενίας) μέσω των οποίων επωφελήθηκαν 1.881 άτομα έως το 2021.

Επίσης υλοποιήθηκαν ειδικές δράσεις για την στήριξη επιμέρους ομάδων του πληθυσμού όπως η Εναρμόνιση Οικογενειακής και Επαγγελματικής Ζωής, Εξειδικευμένη εκπαιδευτική υποστήριξη για την ένταξη μαθητών με αναπηρία ή/και με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, δράσεις για την πρόσβαση σε υπηρεσίες Υγείας, κλπ..). Οι ανωτέρω δράσεις υλοποιήθηκαν στη βάση συγκεκριμένου περιφερειακού σχεδιασμού (Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική Ένταξη), ενώ η λειτουργία του Περιφερειακού Παρατηρητηρίου Κοινωνικής Ένταξης συνέβαλλε στον συντονισμό των δράσεων και την παρακολούθηση της εφαρμογής της Στρατηγικής. Για την ΠΠ21-27 προτεραιότητα αποτελεί η συνέχιση της λειτουργίας αλλά και επέκτασης του δικτύου κοινωνικών δομών, όπως επίσης και η στήριξη επιμέρους ομάδων πληθυσμού με ειδικές δράσεις (με έμφαση στα ΑμεΑ, τα παιδιά & παιδιά ΑμεΑ και τους Ηλικιωμένους). Κεντρικό ρόλο στην ενεργοποίηση και παρακολούθηση των σχετικών δράσεων αναμένεται να διαδραματίσει το Περιφερειακό Παρατηρητήριο Κοινωνικής Ένταξης.

- ο Από την αξιολόγηση των δράσεων που χρηματοδοτούνται από το ΕΠ Ήπειρος 2014-2020 προέκυψε η ανάγκη για την επέκταση της υλοποίησής τους και την νέα ΠΠ με ορισμένες βελτιώσεις.
  - Από την αξιολόγηση των δράσεων εναρμόνισης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής που ολοκληρώθηκε το 2018 η συντριπτική πλειοψηφία των ωφελούμενων και των φορέων που συμμετείχαν στους τρεις εξεταζόμενους κύκλους της δράσης 2014-2015, 2015-2016 και 2016-2017, δήλωσαν πολύ και αρκετά ικανοποιημένοι από τον τρόπο υλοποίησης της δράσης. Σύμφωνα με τα ευρήματα της ποσοτικής έρευνας προτείνονται α) Ενίσχυση των δράσεων ενημέρωσης των ωφελούμενων γύρω από θέματα που άπτονται της δράσης, β) Βελτίωση του συστήματος τοποθέτησης ωφελούμενων σε δομές, γ) Απλοποίηση του συστήματος διαχείρισης, αξιολόγησης, παρακολούθησης και ελέγχου της δράσης.
  - Από την αξιολόγηση της λειτουργίας των δομών υποστήριξης γυναικών θυμάτων βίας που ολοκληρώθηκε το 2019 σε μια συνολική αποτίμηση της ικανοποίησης των γυναικών και αξιολόγησης της συνολικής τους εμπειρίας από τα Συμβουλευτικά Κέντρα και τους Ξενώνες Φιλοξενίας διαφαίνεται υψηλός βαθμός ικανοποίησης από τις παρεχόμενες υπηρεσίες. Συγκεκριμένα, το δίκτυο φαίνεται να αποτελεί για την πλειοψηφία των γυναικών ένα χώρο ασφάλειας, υποστήριξης και ενδυνάμωσης. Οι υπηρεσίες που έλαβαν, όπως υποστηρίζουν, φαίνεται να ανταποκρίνονται στις ιδιαίτερες ανάγκες τους, αφήνοντας ωστόσο τα περιθώρια για βελτίωση ορισμένων υπηρεσιών και το μεθοδολογικό εμπλουτισμό κάποιων άλλων. Προτείνονται βελτιώσεις αναφορικά με α) Διασφάλιση της βιωσιμότητας με αξιοποίηση των προβλεπόμενων αλλαγών του θεσμικού πλαισίου, β) Εφαρμογή των

διευρυμένων υπηρεσιών, γ) Πρόσθετες υπηρεσίες σε διαστάσεις όπως αναβάθμιση στην εργασία, εξισορρόπησης οικογενειακής-εργασιακής ζωής, δικαιωμάτων στο χώρο εργασίας, δ) Διεύρυνση ωφελούμενου πληθυσμού, ε) Εκπαίδευση/ επιμόρφωση στελεχών του δικτύου, στ) Διεύρυνση των δραστηριοτήτων της Γραμμή SOS 15900, στ) Λειτουργική αναβάθμιση της Ηλεκτρονικής Βάσης Δεδομένων, ζ) Εγκαθίδρυση και αξιοποίηση της εσωτερικής αξιολόγησης της ΓΓΦ, η) Ενίσχυση των δράσεων Δικτύωσης, θ) Ενίσχυση των δράσεων Διάχυσης/ Ευαισθητοποίησης, ι) Παροχή ψυχολογικής εποπτείας στελεχών.

- Από την αξιολόγηση των Τοπικών Ομάδων Υγείας – ΤΟΜΥ που ολοκληρώθηκε το 2020 οι κύριες προτάσεις για την εξέλιξη των Ομάδων Υγείας της ΠΦΥ κινούνται στους ακόλουθους άξονες: (α) Εξέλιξη και ανάπτυξη των διεπιστημονικών ομάδων οικογενειακής ιατρικής που παρέχουν υπηρεσίες και δράσεις στην κοινότητα. (β) Ενίσχυση του ανθρωπίνου δυναμικού για την παροχή καθολικής κάλυψης του πληθυσμού από υπηρεσίες ΠΦΥ και προώθηση του ρόλου του ΟΙ. (γ) Οργάνωση ενός ολοκληρωμένου συστήματος ΠΦΥ, που θα περιλαμβάνει διαμόρφωση τοπικών Δικτύων ΠΦΥ και των σχετικών Τομέων ΠΦΥ και ενίσχυση του συντονισμού του, με επιπρόσθετο στόχο την ένταξη των Ομάδων και τη βελτίωση της εμπειρίας του πολίτη μέσα στο σύστημα. (δ) Ανάπτυξη τυποποιημένων διαδικασιών για την ενίσχυση της συνέχειας της φροντίδας συνυφασμένες με την ανάπτυξη στοχοθεσίας στην κατεύθυνση της βελτίωσης της υγείας του πληθυσμού, αναπτύσσοντας περαιτέρω και αξιοποιώντας τα ψηφιακά εργαλεία και συστήματα του ΕΣΥ. (ε) Σχεδιασμός βιώσιμου πλάνου χρηματοδότησης της ανάπτυξης των διεπιστημονικών ομάδων υγείας πέραν του συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος.
- Από την αξιολόγηση των Κοινωνικών Δομών που ολοκληρώθηκε το 2021 προκύπτει ότι τα Κέντρα Κοινότητας παρά το γεγονός ότι δεν παρείχαν το σύνολο των υπηρεσιών τους καθώς δεν ενεργοποιήθηκαν ισάξια και οι τρεις Πυλώνες Υπηρεσιών, δημιούργησαν τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος προώθησης της Εθνικής Κοινωνικής Πολιτικής, το οποίο θα επικουρεί τις Κοινωνικές Υπηρεσίες των Δήμων, έχοντας την πρώτη επαφή με των ωφελούμενο και, θα διασυνδέει τους δημότες με τις απαραίτητες για αυτούς Δομές και υπηρεσίες άλλων φορέων. Οι Δομές Παροχής Βασικών Αγαθών, μέσω της προσφοράς και της διανομής βασικών αγαθών αλλά και μέσω της ικανοποίησης των αναγκών διαβίωσης των ωφελουμένων, αποτέλεσαν σημαντικά εργαλεία για την καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας, δίνοντας προστιθέμενη αξία στο σύνολο του Κοινωνικού Δικτύου της Περιφέρειας. Τα ΚΗΦΗ από την πλευρά τους ως ανοιχτές δομές φροντίδας ηλικιωμένων αλλά και αξιοπρεπούς διαβίωσής τους, ενισχύσουν σημαντικά την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού Αποκλεισμού στο πλαίσιο της Εθνικής Κοινωνικής Πολιτικής, αφού βοηθούν άμεσα στην αποδέσμευση των φροντιστών των ηλικιωμένων και στην ένταξή τους στην αγορά εργασίας. Τα ΚΔΗΦ με την παροχή φροντίδας και υποστήριξης σε άτομα με ειδικές ανάγκες, βοήθησαν στην ένταξη των ατόμων αυτών στην κοινωνική ζωή και ενίσχυσαν την προσπάθεια για την καταπολέμηση των διακρίσεων, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στην επίτευξη των στόχων της Εθνικής Κοινωνικής Πολιτικής. Η Δομή Αστέγων παρά την μη ικανοποιητική προσέλευση των ωφελουμένων, ενέχει προστιθέμενη αξία για την ενίσχυση του κοινωνικού προφίλ της Περιφέρειας Ηπείρου, καθώς δίνει προσωρινή λύση στο πρόβλημα της αστεγίας για άτομα που διαβιούν υπό συνθήκες ακραίας φτώχειας.

- Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη:

- Η εμπειρία εφαρμογής των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων ανέδειξε την ανάγκη:
  - ενεργού και έγκαιρης συμμετοχής των τοπικών αρχών στο σχεδιασμό των στρατηγικών τους προκειμένου να αποκτήσουν την “ιδιοκτησία” των εν λόγω παρεμβάσεων,
  - ανάληψης από τους ίδιους τους ΟΤΑ της ουσιαστικής διακυβέρνησης των ολοκληρωμένων χωρικών παρεμβάσεων και της “κυριότητάς” τους,
  - ενίσχυσης των τοπικών δικαιούχων που υλοποιούν έργα και δράσεις, με έμπυχο δυναμικό και τεχνογνωσία. Σε όλα τα στάδια του σχεδιασμού των στρατηγικών, του προγραμματισμού και εφαρμογής των δράσεων, της παρακολούθησης υλοποίησης των χωρικών παρεμβάσεων θα επιδιώκεται η δημιουργία εταιρικής σχέσης.

Αυτή θα περιλαμβάνει τη συστηματική και πολυεπίπεδη συνεργασία όλων των τοπικών συντελεστών - τοπική αυτοδιοίκηση πρώτου και δεύτερου βαθμού, κεντρική διοίκηση, εκπρόσωποι των επιχειρήσεων και της κοινωνίας των πολιτών συμπεριλαμβανομένων των φορέων που ασχολούνται με θέματα αναπηρίας, κοινωνικών δικαιωμάτων και ένταξης. Το πλήθος των στρατηγικών επιδιώκεται να διασφαλίζει την αντιμετώπιση των σημαντικότερων αναγκών αποφεύγοντας παράλληλα τον κατακερματισμό των πόρων.

- Λαμβάνοντας υπόψη την αποτίμηση του σχεδιασμού και υλοποίησης των ΟΧΕ-BAA κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020, οι στρατηγικές της περιόδου 2021-2027 θα έχουν μακροχρόνιο ορίζοντα ανεξάρτητα από προγραμματικές και πολιτικές περιόδους με όραμα, συγκεκριμένους στρατηγικούς στόχους, και ένα συνεκτικό σχέδιο δράσης που θα ιεραρχεί τις δράσεις και τα έργα προτεραιότητας.
- Αναγνωρίζοντας την δυσκολία των Αστικών Δήμων (Ιωαννιτών, Αρταίων, Πρέβεζας και Ηγουμενίτσας) στην εκπόνηση στρατηγικών σχεδίων και την ωφέλεια του μακροχρόνιου σχεδιασμού όσον αφορά βασικούς τομείς λειτουργίας αυτών, χρηματοδοτήθηκαν από το ΕΠ Ήπειρος 2014-2020 Σχέδια Διαχείρισης Βιώσιμης Ενέργειας και Σχέδια Βιώσιμης Αστικής Κινητικότητας. Επομένως πλέον με την ύπαρξη και των Γενικών Πολεοδομικών Σχεδίων οι Αστικοί Δήμοι έχουν το βασικά εργαλεία για την σύνταξη των σχεδίων Βιώσιμης Αστικής Ανάπτυξης.